

Запали свічку пам'яті

(бібліографічний огляд літератури)

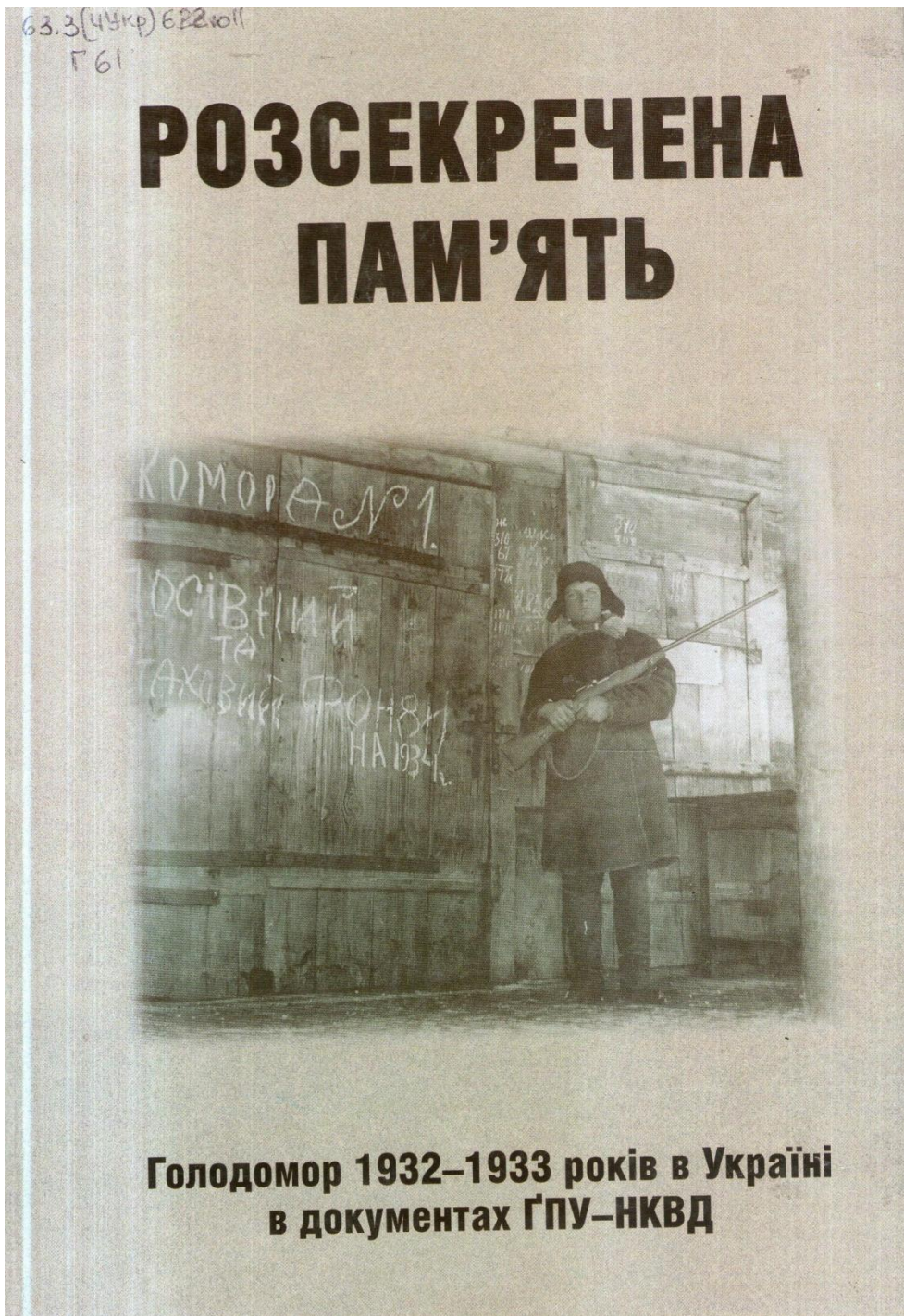
Голодомор 1932–33 рр. належить до трагедій, наслідки яких відчуваються багато десятиліть. Помирали з голоду здебільшого селяни. Трагедія 1932–33 рр. остаточно зламала їхній опір колгоспно-феодальній системі, суттєво підірвала сили у відстоюванні споконвічних національних прав. Саме цього прагнув тоталітарний режим, саме про це цинічно говорили його ставленики в Україні. "Між селянами і нашою владою точиться жорстока боротьба. Це випробування нашої сили і їх витривалості. Голод довів їм, хто тут господар. Він коштував мільйони життів, але колгоспна система існуватиме завжди. Ми виграли війну", – підбивав підсумки періоду секретар ЦК ВКП(б)У і секретар Дніпропетровського обкому КП(б)У М. Хатаєвич.

Сьогодні ми уже знаємо: Голодомор був наперед спланований, штучно створений. Це був геноцид. Вбивали цілий народ. Народ, який ніколи нікого не гнобив, зроду-віку займався хліборобством, мав лагідну душу, найзадушевнішу в світі пісню. Це був найстрашніший злочин Сталіна і його найближчих опричників. Постанова Політбюро ЦК КП(б)У «Про заходи по посиленню хлібозаготівель» від 18 листопада 1932 р. та Постанова Раднаркому УРСР «Про заходи до посилення хлібозаготівель» від 20 листопада 1932 р. поклали край будь-якій грі в дипломатію. За своїм цинізмом і жорстокістю їм важко знайти аналоги у світовій практиці. Це справжні документи геноциду, які не мають нічого спільного з економічною діяльністю. У них все поза економікою, всі заходи, спрямовані на викачку хліба з українського села, спираються на механізм терору, репресій, страху. Ворогом номер один для Сталіна і його оточення був не тільки український селянин, чи український інтелігент, ворогом була Україна як така. Чому саме Україна? Тому що вона мала більше населення ніж усі інші, разом узяті неросійські республіки. Тому що вона мала великий досвід національно-визвольних змагань. Для України уроки Центральної Ради, уроки гетьманщини, спільної боротьби селян за свої права не минули безслідно. В Україні до 1933 р. були створені і існували розвинена державна організація, хоч і у рамках поліцейських обмежень, національні державні організації, набула значного розвитку культура, поширилася сфера вживання української мови на пролетаріат та на органи державного управління. Щоб перетворити

СРСР у сталінську імперію, потрібно було зламати Україну. Це Сталін здійснив шляхом організації голодомору.

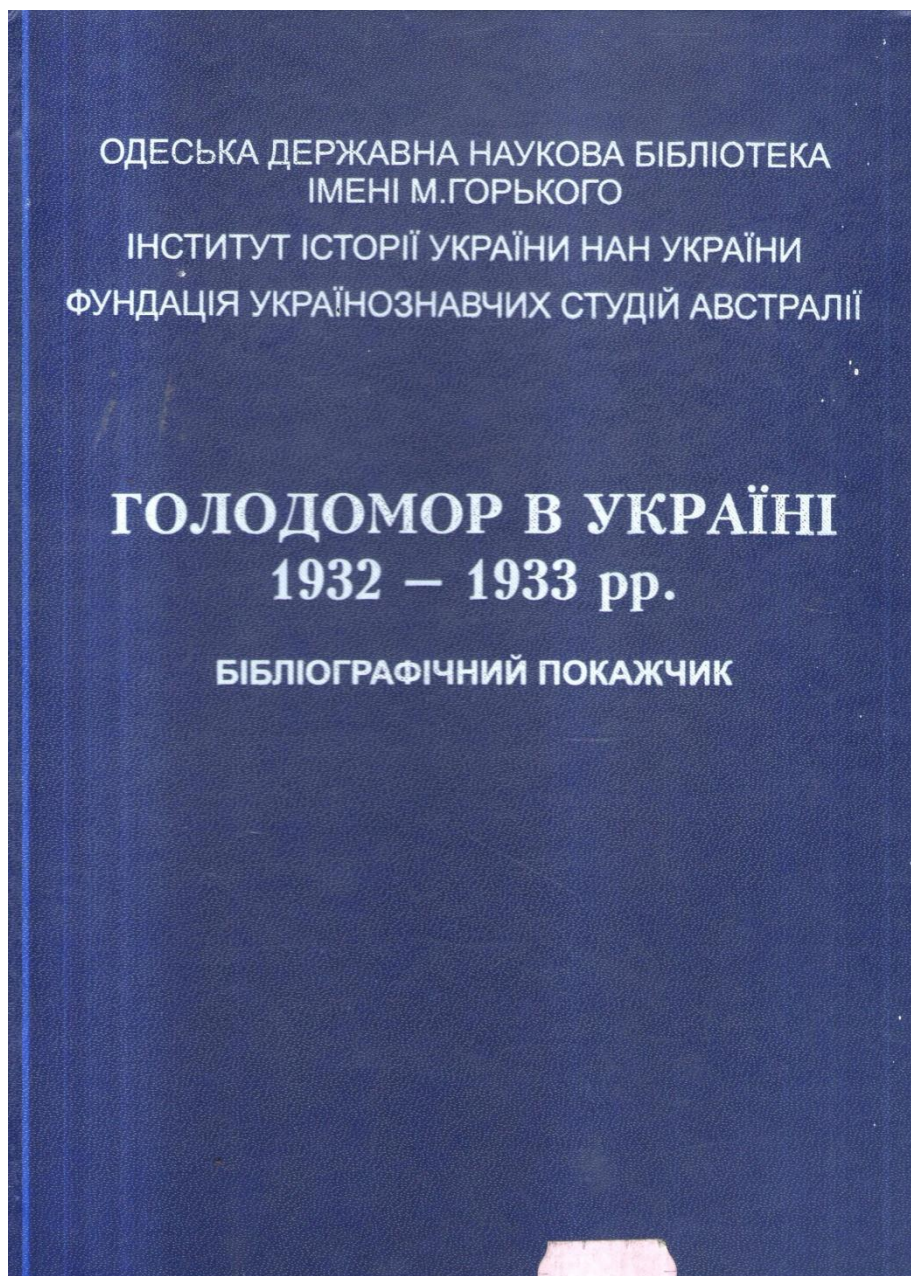
В той час, коли голод охоплював дедалі ширші території України, повним ходом йшло відвантаження зерна на експорт. Ось рядки з телеграми заступника голови Ради праці і оборони В. В. Куйбишева в ЦК КП(б)У: «Предлагаю немедленно усилить в первую очередь отправку в порты, отгрузить до конца месяца тонн пшеницы – 30 тыс., ячменя – 20 тыс., ржи – 10 тыс., не считая уже отгруженного. Примите как боевое задание ежедневных отгрузках».

Сьогодні називають різні числа жертв голоду, спланованого сталінським режимом в Україні у 1932–1933рр. Одні дослідники говорять про 7-8 мільйонів чоловік, інші – про 15 мільйонів осіб. Точну цифру втрат населення України встановити неможливо, оскільки від 15 квітня 1933 року за розпорядженням Постишева померлих перестали облікувати. Конкретної цифри жахливого голокосту нема, і хто-зна, коли й чи взагалі буде встановлена. На сьогодні зібрана величезна доказова база геноциду українського народу під час Голодомору 1932–1933 років. Крім документів тодішньої офіційної влади, існує понад 200 тисяч задокументованих свідчень очевидців геноциду. Ця страхітлива за своїми намірами й масштабами акція більшовизму – вікова трагедія української нації. Про неї повинен знати весь світ, нинішні і прийдешні покоління. Поклонімося ж пам'яті мільйонів загиблих земляків наших.

Розсекречена пам'ять : Голодомор 1932–1933 років в Україні в документах ГПУ–НКВД. – К. : ВД «Стилос», 2007. – 604 с.

Оснoву цього збірника становлять розсекречені документи з архіву Служби безпеки України, доступ до яких раніше було закрито. Документи розповідають про здійснення органами держбезпеки масових політичних репресій, у тому числі й з метою приховування правди про Голодомор. Майже 70 років ці документи зберігались під грифами секретності і були недоступними для дослідників. Подані матеріали допоможуть кожному читачеві дійти власних висновків про події тих трагічних років в Україні.

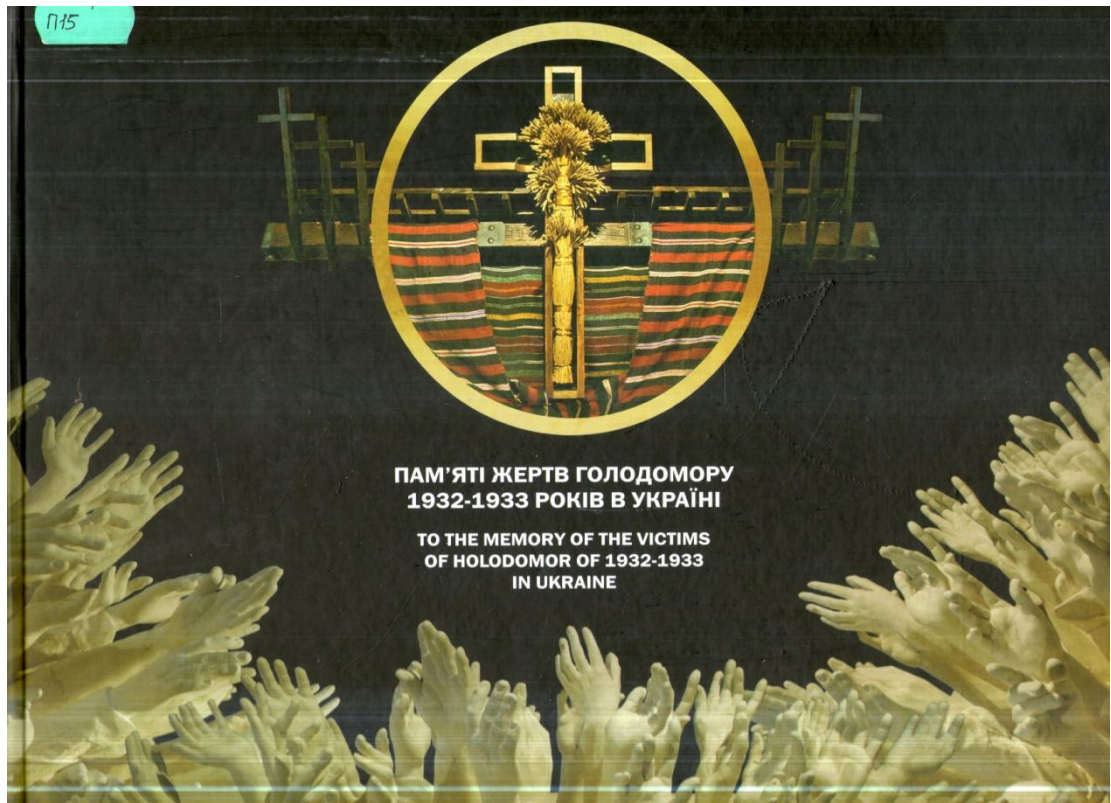
Голодомор в Україні 1922–1933 рр. : бібліогр. покаж. / ОДНБ ім. М. Горького, Ін-т історії України НАН України, Фондація українознавчих студій Австралії ; упоряд.: Л. М. Бур'ян, І. Е. Рікун ; редкол.: О. Ф. Ботушанська, С. В. Кульчицький (відп. ред.), В. Мотика ; ред.: М. Л. Десенко, І. С. Шелестович. – Одеса, 2001. – 656 с.

Одеська державна наукова бібліотека ім. М. Горького за спільним проектом з Фондацією українознавчих студій Австралії склала науково-допоміжний покажчик, який дасть змогу читачам зорієнтуватися у величезному масиві матеріалів, що стосуються Голодомору. Він включає друковані матеріали про Голодомор, видані в багатьох країнах світу впродовж 1932–2000 років та охоплює понад шість тисяч назв публікацій, які всебічно висвітлюють одну з найтрагічніших сторінок історії України.

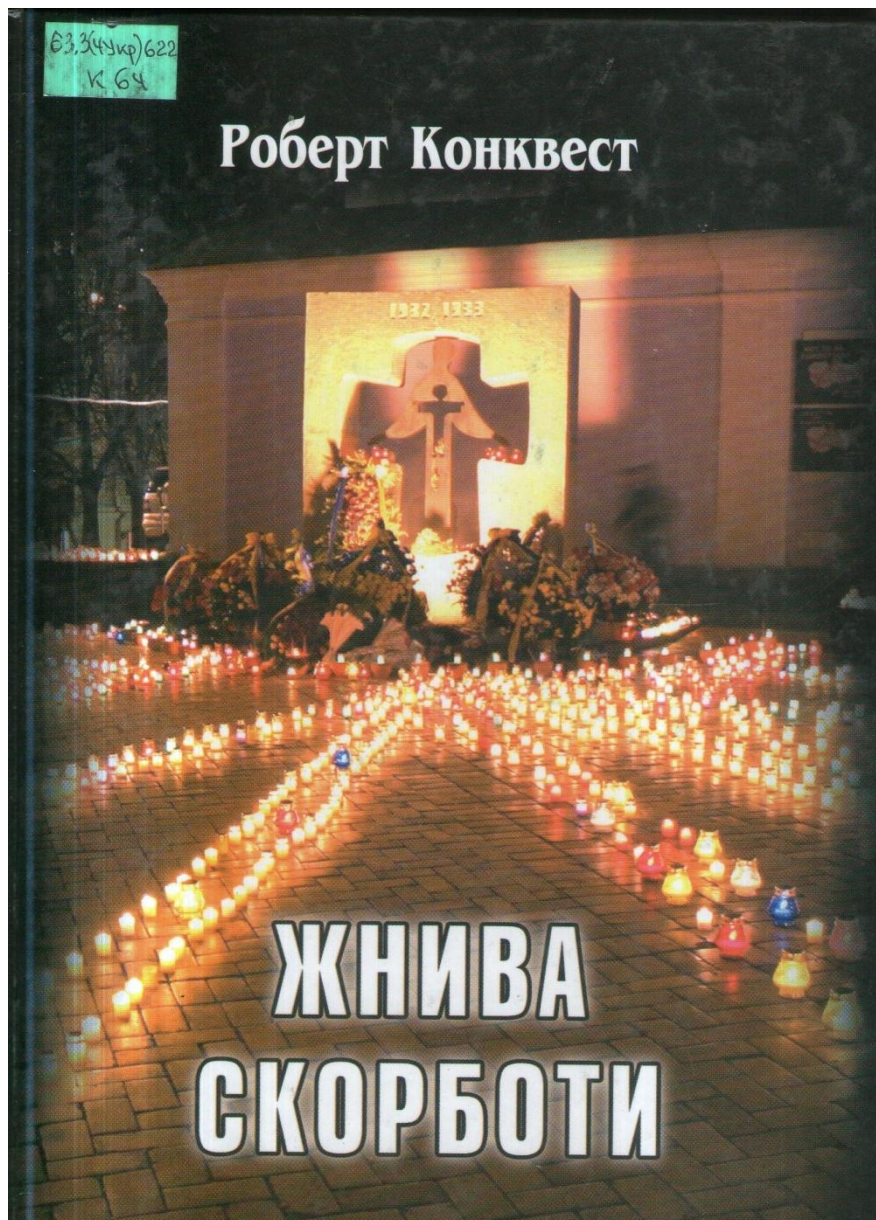
Голодомор 1932–1933 років – геноцид українського народу : [фотоальбом з документами та матеріалами] / Український інститут національної пам'яті. – К. : Вид-во ім. Олени Теліги, 2008. – 48 с.

У книзі поетапно показано розгортання Голодомору-геноциду на Україні у 1932–1933 роках, висвітлюються трагічні події в історії українського народу, що призвели до страшної драми української нації. Використовуються матеріали з архівних фондів СБУ, Інституту історії України НАН України, Всеукраїнського Товариства «Меморіал» та інших архівних установ України. Це видання не залишить байдужими нікого, жах Голодомору і страждання перенесені українським народом навіки будуть у пам'яті українців.

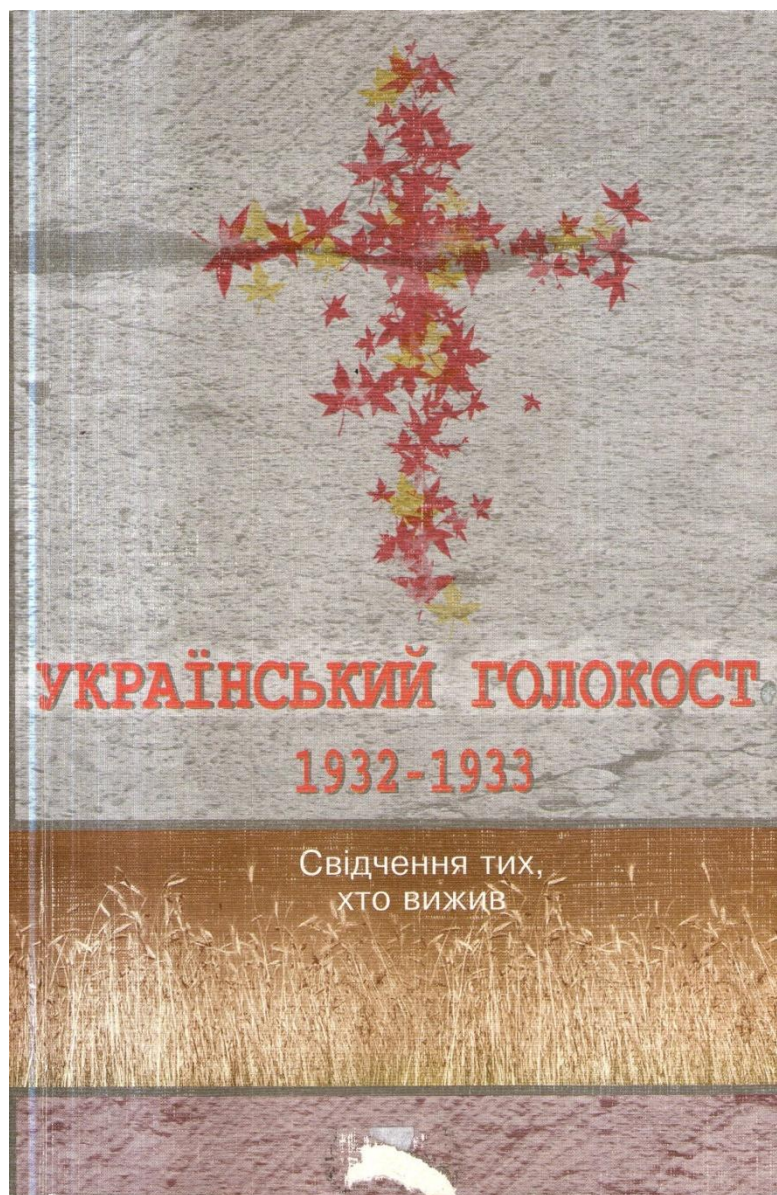
Пам'яті жертв Голодомору 1932–1933 років на Україні – To the memory of the victims of Holodomor of 1932-1933 in Ukraine : фотоальбом / Український інститут національної пам'яті, Управління культури, туризму і курортів Хмельницької облдержадміністрації, Державний історико-культурний заповідник «Межибіж» ; гол. ред. І. Р. Юхновський, упоряд. Г. Й. Фурманчук, художня частина та фото О. М. Мазур ; пер. англ. Е. В. Суслін. – Тернопіль : Лілея, 2009. – 132 с. : фото кольор.

У фотоальбомі підготовленому за матеріалами експозиції Державного історико-культурного заповідника «Межибіж», відображено панораму життя України 1930-х років. У виданні показано страшний шлях України в ті роки. Фотокопії документів розкривають злочинний шлях Сталінської влади проти України та українського народу. Мета видання – привернути увагу усіх свідомих людей як в Україні так і за кордоном і надати політико-правову оцінку Голодомору 1932-1933 років в Україні як акту геноциду українського народу. Ми віддаємо почесні й висловлюємо слова смутку усім жертвам Голодомору. Ми засуджуємо злочинців – керівників великої колись держави, заснованої на абсурдних принципах марксизму-ленінізму, що могла існувати тільки шляхом всеохоплюючого терору. Відновлюючи історичну пам'ять, ми зможемо далі рухатися вперед, творити своє національне життя, будувати свою власну державу, державу – яка зможе вберегти нас от нових потрясінь і загроз. Фотоальбом видається двома мовами: українською та англійською.

Конквест, Р. Жнива скорботи. Радянська колективізація і голодомор / Роберт Конквест ; пер. з англ. Н. Волошинович, З. Корабліної, В. Новак ; літ. опрацювання А. Криштальського. – Луцьк : ВМА «Терен», 2007. – 456 с.

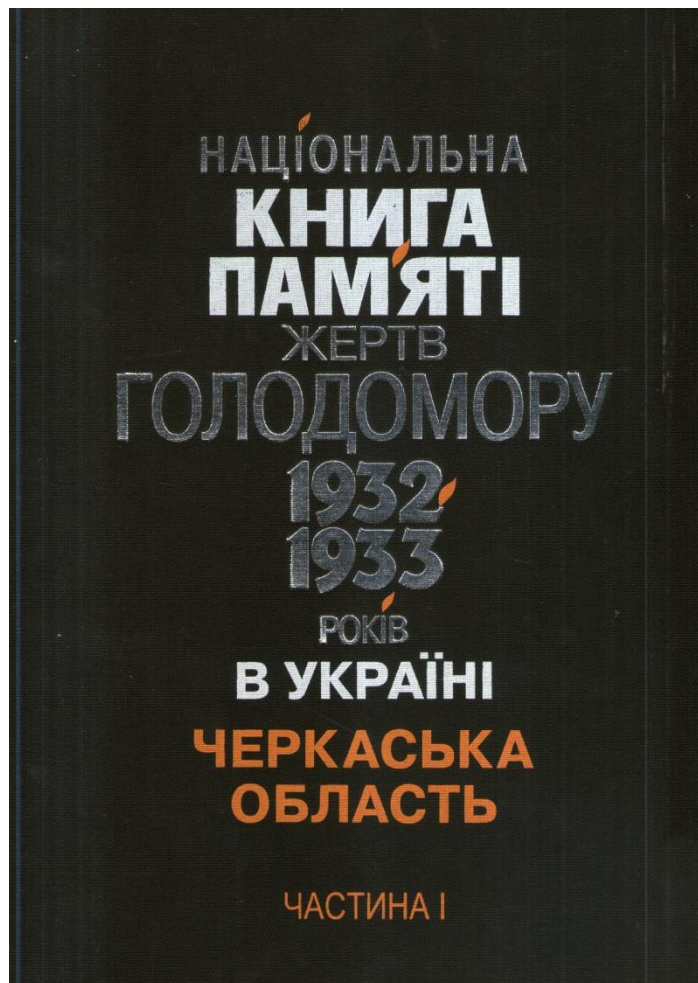
Роберт Конквест належить до суворих дослідників правди. Книга написана переважно на основі усних свідчень очевидців та є унікальним дослідженням, яке розкриває найбільш прихований злочин ХХ століття – злочин народовбивства та знищення нації, доказує його штучність та спланованість радянською владою. Правда про Голодомор не може бути ні обмежена, ні дозована, ні прихована, ані замовчувана, бо то була справжня війна радянського режиму проти власного народу, розв'язана у мирний час. Відлуння цієї війни відчувається й до тепер. Завдяки автору цієї книги, уперше була акцентована увага на політичному аспекті голодомору.

**Український голокост 1932–1933 : свідчення тих, хто вижив : в 3 т.
/ за ред. О. Ю. Мицика. – К. : ВД «Києво-Могилянська академія», 2003. –
Т. 2 / за ред. О. Ю. Мицика. – 2004. – 443 с.**

Майже до самого відродження державної незалежності України у 1991 р. про український голодомор-голокост 1932–1933 рр. не можна було навіть згадувати, не наражаючись на репресії з боку КГБ. За роки незалежності в Україні відбулися принципові зрушення, що засвідчило визнання 60-ї (1993 р.) та 70-ї (2003 р.) роковин геноциду. І нарешті, лише у 2003 році події 1932–1933 років набули досить широкого міжнародного розголосу та 26 держав світу визнали український голокост геноцидом українського народу. У книзі зібрані свідчення тих, хто пережив одну з найжахливіших трагедій в історії людства та дають змогу побачити дію страхітливого механізму знищення українського селянства, відновити замовчувані досі сторінки вітчизняної історії.

Національна книга пам'яті жертв Голодомору 1932–1933 років в Україні. Черкаська область : в 2 т. / Український інститут національної пам'яті, Черкаська обласна державна адміністрація ; упоряд.: Е. А. Левицька, В. І. Захарченко, П. М. Клименко [та ін.] ; гол. ред. П. І. Гаман. – Черкаси : Вид. Чабаненко Ю., 2008.

Славетна Черкащина! Земля Шевченка, Гонти, Залізняка! У ті страшні роки Голодомору тебе спіткала така ж страшна доля, як і всю нашу рідну неньку Україну. То був жахливий час. За офіційно встановленими даними, далеко не повними, на Черкащині голодною смертю загинуло понад 150000 чоловік, найбільше у Христинівському районі – 24168, Черкаському – 20273, Корсунь-Шевченковському – 13521, Лисянському – 12934, Тальнівському – 10068, Уманському – 10340. Нелегко читати свідчення тих, хто пережив Голодомор. «Немає нічого страшнішого, ніж бачити, як помирає голодною смертю людина» – казав один із очевидців. Спливають роки. Відходять у вічність свідки жахливих подій. А перед нами, нащадками тих, хто зміг пережити Голодомор, постає моральне завдання – гідно вшанувати пам'ять його жертв. Цим самим ми віддамо данину їх пам'яті. Не будь байдужим до невинно загиблих! Постав свічку, вшануй їх пам'ять!

Голодомор 1932–1933 на Черкащині : книга пам'яті в документах та спогадах. – Черкаси : Вид. Чабаненко Ю., 2007. – 484 с.

Книга спогадів очевидців Голодомору як одній з найтрагічніших сторінок в історії Української держави, зокрема Черкащини. Документи, свідчення, списки висвітлюють трагічні події, що відбувались на Черкащині під час Голодомору 1932–1933 років. Жахливо, але мусимо визнати, що у переважній більшості сіл області, кількість померлих під час голоду перевищує кількість загиблих у період Другої світової війни. Наприклад у селі Заліському, що на Тальнівщині, від голоду померло 1100, а за 4 роки війни загинуло – 152 особи. У Лебедені, що на Шполянщині – від голоду померло 1665 осіб, а за 4 роки війни загинуло 700 і так по всій Черкащині, по всій Україні. Ця книга, як і всі інші, це – Дзвін нашої пам'яті по безневинно померлих українських дітях, дорослих та ненароджених.

